

PAN 2012

XIX. Ročník celoštátnej prehliadky pantomímy a pohybových divadiel s medzinárodnou účasťou, 28. 11. – 1.12. 2012 v Liptovskom Mikuláši

Motto: „Pantomíma je srdce na dlani!“

Hodnotenie festivalu sa po devätnástich rokoch stáva čoraz d'alej ťažším a náročnejším. Napísať a opísať jedinečnú rodinnú atmosféru tejto výnimočnej divadelnej akcie, ktorá po štyri dni aktívne a pozitívne formuje ľudí i dejiny pantomímy na Slovensku, je práca pre Sifyfa. Ostatne, tak isto, ako aj jej organizovanie. Navyše bez toho, aby človek prišiel do hlavného mesta slovenskej pantomímy - Liptovského Mikuláša, čo i len na jeden deň, je akékoľvek opisovanie vopred odsúdené na neúspech. Užasnuté oči a duše francúzskeho míma Vahrama Zaryana z Paríža, Radima Vizváryho, profesora pantomímy na HAMU v Prahe a nových účastníkov, čo prišli prvý krát na festival PAN, nepotrebujú žiadny komentár. Cez dvestopäťdesiat účastníkov, jedenásť lektorov a nespočet dobrovoľníkov, pripravených na všetko, aby dobre, či lepšie bolo. Organizátori, zvyknutí na všetko okolo pantomímy. Rodina pantomímová na jednom veľkom javisku Domu kultúry, vždy v stredu na obed na konci novembra, sedí a počúva míma. Otvorenie, zvitanie, predstavovanie nových účastníkov, rozdelenie do tried a podrobný náročný štvordňový program. Tradičný štart podujatia elektrizujúci spolupatričnosťou. Spolu na javisku, bez rozdielu. Mím, organizátor, lektor, profesionál, žonglér, žiak, účastník, učiteľ, vedúci atď. Neprekonateľná atmosféra očakávania. Štáb lektorov z Čiech a Slovenska, ktorý povýšil **učenie na umenie**. Aj preto je rozchod do tried veselý. V deviatich priestoroch sa učí, žongluje, tancuje, rozcvičuje, improvizuje atď...

Dielne:

1.Vahram Zaryan – Od klasickej k modernej pantomíme

Francúzsky hosť, mím a lektor. Prvý krát na festivale. Srdečný a pozitívne šokovaný atmosférou. Na festival pricestoval z Paríža za vlastné a bez nároku na honorár. Vďaka Janke Jasenkovej, ktorá žije momentálne vo Francúzsku, sa tak na našu divadelnú pôdu dostala súčasná moderná francúzska pantomíma a jej výučba. Štyri dni tlmočila a pomáhala so všetkým. Aj keď na konci festivalu vďaka záverečnému predstaveniu YLIA všetci zistili, že naozaj pantomíma búra všetky bariéry, a najmä tie jazykové. Dielňa prebehla s velikánskym nadšením a porozumením. Vahram sa rýchlo naučil po slovensky narátať do 10 a povedať svetlo a tma. Dielňa pripravila aj jedinečný záverečný výstup na prezentáciách. Ak charizmatickému francúzskemu arménovi ostane nadšenie a chuť učiť našich beťárov, bude nám cťou mať ho aj naďalej v lektorskom zbere.

2.Miroslav Kasprzyk – Základy pantomímy

Najstaršia dielňa PANu je už tradične známa počtom návštevníkov, prvými dotykmi s pohybom, telom a technikami pantomímy. Všetkých cca 50 účastníkov prešlo krátkym exkurzom do nového mímovského sveta. Herecké cvičenia, uvoľňovania a rozcvičovanie. Prekvapenia z hovoriaceho tela aj rúk. Techniky chôdze na mieste, neviditeľné sklo, či ťahy a tlaky...ako bonus spomalená bitka...radosť ako každý rok. Základy, ktoré sa po ďalšie roky zídu na javisku a dajú sa rozvíjať v ďalších dielňach.

3.Radim Vizváry - Pantomíma pre pokročilých

Nováčikovskú daň, ktorá sa na výborné obrátila, si zažil Radim Vizváry na plno. Počiatočná nedôvera a ostych učiteľov, vedúcich súborov i žiakov sa premenili na nadšenie. Obdiv k učiteľovi z HAMU sa preniesol aj na ostatných a tak sa aj Radim, zaskakujúci tento rok za Michala Hechta, zaradil k mímom a lektorom, ktorí na PANe nesmú chýbať. Jeho etudy

a prezentácia s dielňou presvedčila všetkých o dobrej voľbe. Nový rozmer, ktorý priniesol, obohatil štruktúru výučby a posilnil nadšenie pre pantomímu ako takú. Dielňa posunula mnohých ďalej a ukázala im ako pracovať s telom i gestom.

4.Mirka Zezulová – Pohyb a tanec

Milá lektorka z Prahy patrí už roky k inventáru festivalu, aj so svojou dielňou o hudbe a tanci. Dlhé roky pracuje s hudbou a choreografiami, ktoré posúvala k ľuďom a učila ich čo a ako. Účastníci si potrebujú vyskúšať pohyb s hudbou, tvorbu choreografie a prípadne sa dopracovať k spoločnej prezentácii. Tak to bolo aj tento rok. Lenže táto dielňa s mnohoročnou tradíciou sa o rok zmení od základu. Mirka ako výborný zdravotný klaun chce odovzdávať svoje klaunstvo a všetky perfektné klaunovačky ďalej. Takže o rok máme na PANe dielňu Klaunskú!

5.Veronika Vaculíková – Fyzické herectvo

Ďalší klasik a úžasná lektorka so svojou zaužívanou dielňou. To, čo sa robí v tejto dielni, sa veľmi ťažko opisuje. Skrátka to treba zažiť. Fyzické divadlo je v súčasnej dobe v Čechách veľmi populárne a tak skúsenosti v tejto oblasti divadla sú na nezaplatenie. Originálne prezentácie jednoznačne dokazujú správnu voľbu účastníkov.

6.Natália Novotná – Od námetu k etude

Herecké cvičenia, motivačné hry a radosť z tvorby. Viac ako tridsať detí a mladých si veľmi rýchlo obľúbilo túto dielňu a snažia sa zorientovať v procese divadelnej tvorby. Naučené techniky pantomímy a pohybu nemajú zmysel, ak sa nedostanú v perfektnej forme na pódium. Frekventanti mapujú možné i nemožné témy a ich uvedenie do života. Prezentácia presvedčila diváka o tom, že na množstve nezáleží. Keď vedia, čo chcú vypovedať a o čom na javisku hrajú, tak je radosť aj na javisku, aj v hľadisku.

7.Duško Kubáň – Dielňa improvizovania

Aktuálna dielňa sa rýchlo vypracovala medzi najobľúbenejšie na festivale, minimálne súdiac podľa počtu prihlásených. Divadelná improvizácia má v divadelnom priestore svoje nezastupiteľné miesto a veľký dopad na budúcich umelcov. Preto je obdivuhodné, že sa lektor dokáže podeliť so svojimi divadelnými aj improvizáčnymi skúsenosťami. Budúci improvizátori radostne pracovali s charakterom a priestorom, či ako držať imaginárny predmet. Podstatu živého improvizovania si okrem dielne odskúšali potom „live“ na javisku, v súťaži trojčlenných družstiev o pohár primátora mesta Liptovský Mikuláš, v piatok večer.

8.Adam Halaš - Mím a priestor

Organizátor Festiváľkov v Prahe a vedúci Katedry pantomimy na HAMU v Prahe si festival a Liptov zamiloval. Svedčí o tom nielen práca v dielni a jej prezentácia, ale aj jeho prístup k PANu. Študenti, ktorí už majú niečo za sebou, prípadne si potrebujú preveriť svoj talent, prichádzajú do jeho dielne radi. Rozšíria si vedomosti, ktoré majú a získajú náhľad na nové spojenie tela a priestoru javiska. Dozvedia sa, čo je nové na HAMU, a pripraví si svoju záverečnú prezentáciu tejto dielne, ktorá sa za posledné roky teší veľkej obľube, lebo pri sledovaní divák nechápe, čo všetko sa dá za 2 a pol dňa stihnúť.

9.Pavel Surový a Michal Búzik – Dielňa žonglovania

Na prvý pohľad sa zdá, že žonglovanie je v princípe veľmi jednoduché. Ak človek zvládne základ, tak potom už treba len cvičiť a cvičiť a cvičiť... Ak pri umení platí, že cvik robí majstra, pri žonglovaní to platí dvojnásobne. Žonglovanie, to nie je len o hádzaní loptičiek, ale aj napríklad o udržaní palice na brade, o kuželoch, šatkách, diabole a kadečom, čo sa dá vyhadzovať a chytať. Okrem použitia na javisku, či obľúbených ohňových show, sa žonglovanie odporúča aj do bežného života. Pozitívny dopad na prácu mozgu a jemnú

motoriku je veľkým prínosom pre každého. Lektori s účastníkmi sa predviedli nielen prezentáciou, ale, ako každý rok, oživilo mesto aj predstavením PANu na námestí.

Program festivalu, okrem dielni a bohatej výučby, dopĺňa aj neskutočný a rozmanitý **sprievodný program:**

Streda 28. november 2012. Večerný program po výučbe mal odštartovať pokus o nový umelecký rekord. Aj napriek veľkému počtu mímov v Liptovskom Mikuláši sa žiaľ nepodarilo naplniť predpokladaný počet mímov na mímovanie a tak Rekord - 27 hodín pantomímy nonstop - sa neuskutočnil. Hlavu preto nevešíame. O rok nás na 20. ročníku PANu čaká iný rekord. Prekonanie vlastného rekordu z roku 2008, keď na javisku v Dome kultúry stálo neskutočných 237 mímov. Čiže o rok musí byť javisko plné mímov s čiernym klobúčikom, bielymi rukavicami a v čiernom kostýme. Bude treba najmenej 250 a viac nadšencov uhranutých pohybom, ale toto asi nebude žiadny problém.

O 18:00 sa otvoril sprievodný večerný program tradičným dirigovaním pantomimického symfonického orchestra mesta Liptovský Mikuláš, ktoré sa tento rok nieslo v znamení PANického hľadania dirigentskej paličky, dirigentom mímom Miroslavom Kasprzykom. Následné klasické predstavenie „**MIMshow**“ otca festivalu už tiež patrí k tradíciám a nesmie na PANe chýbať. Miro predviedol niekoľko svojich spomienkových etúd, ale publikum aj tak najviac čakalo na to, čo tu všetci tak milujú a to divadelnú improvizáciu. Tá sa dostavila v plnej miere a Miro ukázal, že patrí medzi kráľov tohto umenia. V najťažšom improvizovanom formáte „Navigátor“, kedy mu priamo na javisku vybraní diváci rozprávajú text a on ho „real time“ hrá, predviedol bravúrne kúsky. Pobavili sme sa napríklad na novom prevedení príbehu z knihy „**Pásli ovce Valasi**“, kde okrem oboch valachov a pastierskeho psa zahral aj ovce. V neznámej rozprávke „**O desiatich miznúcich ryšavých ľuďoch**“ pobavila hľadisko sova, všetci desiaty ryšaví ľudia a neskutočné zmiznutia. Záver MIMshow patril Štúdiu pantomímy Kasprzyk, ktoré sa výnimočne stretlo na javisku a oprášilo jedno zo svojich starších predstavení. Zahrali obľúbenú, len trochu skrátenú, verziu rozprávky „**O troch zhavranelých bratoch a sestre.**“ Diváci nešetrili potleskom a prvý deň predznamenal, že tohtoročný sprievodný program bude mať svetovú úroveň.

Štvrtok 29. november 2012. Od rána sa všetky priestory dielni zaplnili a celý deň, až do tmy, sa učilo. Lektori odovzdali maximum a účastníci nechápali, že učenie môže byť také úžasné. Oddych pri sledovaní sprievodného programu sa napriek očakávaniu nekonal, lebo sledovanie študentov HAMU a ich profesorov na javisku je škola ako vyšitá. Akadémie múzických umení na podnet Adama Halaša pedagógov a študentov priviezla na vlastné náklady, na prezentáciu výučby pantomímy, fyzického divadla a všetkého, čo sa v Prahe študenti učia. O 18,00 hod. bakalárske predstavenie HAMU katedry pantomímy a nonverbálneho divadla z Prahy, pod pedagogicko-umeleckým vedením Radima Vizváryho – „**Na Plechárně.**“ Dievčatá, šikovné študentky, nám predviedli kus krásy a to nielen telesnej, ale hlavne pantomimickej. Po laškovnej prvej časti sa naplno ukázala sila obrazu i pohybu a druhú polovicu diváci sledovali jedným dychom. Hovoriace obsažné ticho ako má byť. Netreba rozboru ani analýzy. Potlesk bol jednoznačnou odpoveďou divákov aj odborníkov. Od 20,00 hod. „**Ready! Steady! MIME!!**“ alebo leporelo etúd a toho najlepšieho z katedry pantomímy. Pri predstavení krátkych etúd študentov a profesorov HAMU si musíme uvedomiť, ako veľmi zriedka má Slovák možnosť vidieť profesionálnu pantomímu na javiskách slovenských. Vidieť, ako to robia PÁNi mímovia. Krásne standing ovations, ktoré sa začali už v stredu večer, opäť a opäť raz zaslúžene pokračovali. Všetci boli úžasní a večer sa tešil pantomímou. Profesori, starší študenti a aj dievčatá z tretieho ročníka odprezentovali

katedru na Ačko. Okrem toho, festivalových harcovníkov veľmi príjemne potešila etuda „Baníci“, v ktorej zažiarili druháci Anton Eliáš a Tomáš Kasprzyk, mladí mímovia, odchovanci nášho festivalu pantomímy PAN. Niektorí z účastníkov si potom po predstaveniach možno povedali, že toto je už fakt veľa a v živote to takto na javisku nedáme... Iní, hádame, že väčšina, prijali výzvu a začnú na sebe poriadne pracovať, tak ako doteraz, či viac.

Piatok 30. november 2012. Srdiečka nielen detského diváka si v piatok ráno získal Ad'ko Ohrádka svojim predstavením „**Klaunovanie s bublinami.**“ Detičky kričali, výskali a ani večne nespokojné pani učiteľky im nezabránili stáť pod javiskom a chytať bublinky, ktoré Ad'ko vyrábal. A že ten nevyrábal len bublinky! Ten vyrábal aj bubliny, veľké bubliny a bubliniská. Až sme všetci dospelí dostali chuť ísť sa ku škôlkarom pridať a praskať priesvitné gule rukami. Ad'ko, si PAN!

Prvý súťažný deň priniesol prehliadku jednotlivcov, dvojíc aj trojíc. Tradične sme videli nejakú tú muchu, šoférskej témy sa ujali blondínky a boli aj zlodeji. Vypočuli sme si piesne z Amélie z Montmartru a Mission impossible. Odborná porota videla 34 súťažných vystúpení v nepretržitej pantomimickej šnúre. Minimaratón pantomímy dal divákovi aj porote poriadne zabráť. Žiaľ, treba skonštatovať, že tento rok prišla kvantita na úkor kvality. Musíme si spoločne uvedomiť, že dôslednejšie využite a použitie pantomimických techník v súťažných etudách je základným kameňom pre zlepšenie výsledného tvaru na javisku. Učiteľia aj vedúci súborov môžu byť na budúcich mímov podstatne náročnejší, lebo v prezentáciách dielni jednoznačne ukázali, že sú na úrovni a voľačo už vedia.

Večer sa totiž na javisku predviedli niektoré dielne so svojimi záverečnými prezentáciami. Viackrát sme vyššie v texte pozitívne odkazovali na tento reprezentatívny výstup z výučby. Lektori a študenti, v minimálnom čase na prípravu, ukázali miestami až nemožné a výstupy dosahovali vynikajúcu úroveň, ktorá divákov nadchla. Všetky dielne na javisku zaujali svojim prístupom a dali divákovi pocítiť silu výučby – Učenie hrou... Pantomíma hrou... Tak ako už bolo spomenuté – Učenie povýšené na umenie ☺

Súťaž v improvizovaní trojčlenných družstiev „**O pohár primátora**“ mesta Liptovský Mikuláš sa na PANe tradične teší veľkému záujmu zo strany improvizátorov aj divákov. Nebolo tomu inak ani tento rok. Sily si zmeralo 7 družstiev. K ostrieľaným harcovníkom a hviezdám ako Crcha a Žiar n. Hronom, či Banská Štiavnica, Poprad a podobne sa pridali aj úplný nováčikovia. Čaro PANskej improvizácie je práve v tom, že nejde o to vyhrať, ale pobaviť seba a diváka. Tá tohtoročná ostane v pamäti práve preto, že diváci na vlastné oči videli, ako neskúsení a mladí improvizátori vo veku približne osem rokov s obrovským prehľadom a nadšením porazili tých, čo už nejakú tú impro majú odimprovizovanú. Tento husársky kúsok sa podaril hneď dvakrát a na prvých dvoch miestach sa umiestili tímy Divadelný PANteri a Čiarový kód. Zabávali divákov úžasným nevinným humorom, pri ktorom si divák mohol povedať, mať ja takéto nápady, tak som PAN. Na treťom mieste sa umiestnil popradský tím Fúj. Improvizovanie na festivale má svoje špecifiká a vysokú úroveň, aj keď si treba priznať, že generácie kolíše. Niektoré roky sú úžasné a niektoré boli čakaním na zázraky. Nech to bolo tak či tak, vždy mali jedno spoločné a to snahu použiť techniky a perfektný zrozumiteľný pohyb na ceste k pointe. Týmto bola improvizácia na PANe špecifická a výnimočná. Trošku sa to vytratilo a tak ako aj v súťaži jednotlivcov, musíme skonštatovať, že nám spoločne treba aj pri improvizovaní, učení a hraní dôslednejšie trvať na technike a zrozumiteľnosti smerujúcej k pointe. Tento prístup napr. Štúdiu pantomímy Kasprzyk pomohol neraz dobyť svet divadelných improvizácií.

Sobota 1. december 2012. Súťažný duch festivalu vrcholí vždy v sobotu prehliadkou súťažných súborov. Od poludnia sa divákovi a odbornej porote predstavilo osem súborov zo Slovenska a Moravy. Priniesli rôzne pohľady na dnešný svet a problémy svojej generácie. Vážne, nevážne, s humorom i s nadhľadom sebe vlastným zaujali divákov. Neverbálnym rozmerom vystúpení presvedčili, či nepresvedčili porotu, ktorá nakoniec ohodnotila nielen jeden súbor. Jej povinnosťou je určiť najlepšie predstavenie, ale očividne ju zaujali aj ďalšie. Víťazom sa stal divadelný súbor TOTE TAM z Kežmarku s inscenáciou: „**Verný ako pes**“ Druhé miesto si odniesli MoDRé TRaKy – Vráble a ich: „**Nádych**“ Z dvoch tretích miest sa teší súbor Čiarový kód z Bratislavy za inscenácie: „**Na púšti**“ a „**Inscenačný kľúč**“.

Na záver festivalu nám kus svojho veľkého umenia predviedol aj náš francúzsky hosť Vahram Zaryan. Jeho predstavenie ILYA sršalo energiou rovnako ako pieskom. Ukázal nám, ako vyzerá moderná pantomíma vo svete a za svoj výkon si zaslúžil vyše dvanásťminútový standing ovation, ktorý ho dohnal až k slzám. Páčilo sa mu, že mohol zažiť neopakovateľnú rodinnú atmosféru PANu, ktorú vraj nemajú nikde na svete. O rok rád príde znova aj s novým predstavením venovaným špeciálne úžasnému festivalu.

Slovenská pantomíma žije! To je odkaz pre všetkých, ktorí sa do hlavného mesta pantomímy ešte nedostali. Nielenže žije, ale zažíva svoju renesanciu! Nadšení diváci, účastníci a aj zahraniční hostia nechápu, čo sa v Liptovskom Mikuláši deje. O to viac sa tešia na dvadsiaty jubilejný ročník. Vďaka priaznivej a pozitívnej atmosfére sa hádam prepáčia aj menšie chybičky krásy, ktoré sa pri tomto počte ľudí na jednom mieste v jednom dome kultúry občas nájdu. Poďakujme úspešným organizátorom, pomocníkom a vlastne všetkým, ktorí elegantne riešia neriešiteľné a každý rok prekvapia. O rok sa možno spolu prekvapíme sledovaním všetkých slovenských profesionálnych mímov, zahraničných mímov, hostí a dobrých ľudí v pohybe ☺

Hodnotenie festivalu PAN 2012 – Miroslav Kasprzyk s použitím podkladov Gabriela Žifčák

Výsledky celoštátnej súťažnej prehliadky festivalu pantomímy a
pohybových divadiel PAN 2012
28. novembra – 1. decembra v Liptovskom Mikuláši

Kategória - Jednotlivci - Víťazný DIPLOM

Kristína Ražina: „Triedny koncert“ (DS SPAD ZUŠ Svidník)

Kategória - Dvojice - Víťazný DIPLOM

Maura Hofmans, Marek Gaj: „Letecká katastrofa?“
(DS TRMA VRMA Poprad)

Kategória - Trojice - Víťazný DIPLOM

Marek Mikolajčík, Michal Tomala, Mário Mačičák:
„Telenovelu Našu každodennú daj nám dnes“
(DS TOTE TAM Kežmarok)

Zvláštna cena jednotlivcovi za herecký prejav

Tereza Stachová: „Hra na slepú babu“ (DS ČIAROVÝ KÓD Bratislava)

Kategória - Súborný 1. miesto

DS TOTE TAM (Kežmarok): „VERNÝ AKO PES“

2. miesto

DDS MoDRé TRaKy (Vráble): „NÁDYCH“

dve 3. miesta

DS Čiarový kód veľkosť M, L, XL (Bratislava): „NA PÚŠTI“

DS Čiarový kód veľkosť M, L, XL (Bratislava): „INSCENAČNÝ KLÚČ“

Zvláštna cena jednotlivcovi za herecký prejav - postava Cisára

Katarína Prejsová: „Cisárove nové šaty“ (DS effecteD ZUŠ Senec)

Odborná porota:

Mirka Zezulová
Radim Vizváry
Adam Halaš
Veronika Vaculíková
Anton Eliáš
Natália Novotná